

Sygn. akt *XVI GC 410/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział XVI Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Marta Sadowska

Protokolant: Anna Górecka

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2016 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) **Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.**

przeciwko (...) **z siedzibą w W.**

o ustalenie bezskuteczności wypowiedzenia umów

1. Oddała powództwo w całości;
2. Zasądza od powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz pozwanego (...) z siedzibą w W. kwotę 7 217 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 7 200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Marta Sadowska

Sygn. akt: *XVI GC 410/15*

UZASADNIENIE

W dniu 18 maja 2015 r. (data prezentaty, k. 2) powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł przeciwko pozwanemu (...) z siedzibą w W. pozew o ustalenie bezskuteczności wypowiedzenia dwóch umów, zawartego w piśmie z dnia 18 marca 2015 r. dotyczącego Ramowej Umowy Sprzedaży Praw Majątkowych wynikających ze Świadectw Pochodzenia Nr (...) z dnia 2 marca 2010 r. oraz w piśmie z dnia 18 marca 2015 r. dotyczącego Umowy Sprzedaży (...) (...) Wytwarzanej w (...) Nr (...) z dnia 2 marca 2010 r. Ponadto, powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a także kosztów postępowania zabezpieczającego toczącego się przed tut. Sądem Okręgowym w Warszawie pod sygn. akt XVI GC 71/15.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powoda i pozwanego łączyły dwie umowy zawarte w dniu 2 marca 2010 r.: umowa sprzedaży energii elektrycznej wytwarzanej w (...) oraz ramowa umowa sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia, będących potwierdzeniem wytworzenia energii w źródle odnawialnym.

Ze względu na długoterminowy charakter ww. umów, cena sprzedaży za energię elektryczną oraz cena sprzedaży za certyfikaty została ustalona poniżej cen rynkowych obowiązujących w chwili ich podpisywania. Pozwany odsprzedawać miał nabywaną energię elektryczną na rzecz podmiotu (...), a prawa majątkowe na rzecz (...) Sp. z o.o. Do 2012 r. współpraca pomiędzy powodem i pozwanym przebiegała bez zastrzeżeń, do czasu spadku cen rynkowych energii i praw majątkowych, wobec czego pozwany zwrócił się z prośbą o renegotiację warunków umów, których efekty nie zostały ostatecznie przyjęte. Powód zarzuca, iż kolejne działania podjęte przez (...) oraz (...) – jedyne go wspólnika pozwanego miały charakter czynów nieuczciwej konkurencji, które zmierzały do jego likwidacji i wykreślenia z rejestru, a w konsekwencji wygaśnięcia zawartych umów. W wyniku bezskuteczności prób szybkiej

likwidacji spółki, pozwany podjął starania w kierunku ponownej renegotjacji umów powołując się na zmianę stanu prawnego, które uniemożliwiają wykonywanie umów ze względu na trwałe i rażące straty. Powód, nie znajdując przesłanek do renegotjacji umów, wraził jednak gotowość do podjęcia rozmów. Działania podjęte przez strony sporu nie doprowadziły do wyjaśnienia kwestii spornych, a w piśmie z dnia 18 marca 2015 r. likwidatorzy pozwanego oświadczyli, iż rozwiązują zawarte umowy z powodu istotnego niewykonania umów przez powoda ze względu na niepodjęcie wskazanych renegotjacji, a z upływem okresu wypowiedzenia odmawiano przyjęcia dostaw energii elektrycznej. Powód nie zgodził się jednak z podstawami oświadczeń likwidatorów pozwanego, wskazując na ich bezzasadność, uznając, że są one bezskuteczne i nie wywołują skutków prawnych w postaci wypowiedzenia zawartych umów (pozew k. 2-41).

W odpowiedzi na pozew z dnia 18 sierpnia 2015 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, wskazując na brak legitymacji po stronie powoda do wniesienia przedmiotowego powództwa z uwagi na dokonanie cesji wierzytelności na rzecz (...) Bank S.A. oraz na brak interesu prawnego w dochodzeniu roszczenia o ustalenie bezskuteczności wypowiedzenia przez pozwanego umów łączących go z powodem, z uwagi na możliwość dochodzenia dalej idących roszczeń.

Pozwany wskazał na bezskuteczność wypowiedzenia umów łączących go z powodem, ponieważ zawarte w treści umów klauzule renegotjacyjne (klauzule hardship) umożliwiają dostosowanie warunków ich wykonania do zmienionych okoliczności rynkowych, przewidywały obowiązek podjęcia rozmów w dobrej wierze w przypadku zmian przepisów prawa powodującej powstanie po jednej ze stron strat w związku z wykonywaniem umów. Straty te miały wynikać ze zmian prawnych wynikających z uchylecia rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 2008 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłat zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii, które zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 18 października 2012 r. W przedmiotowej sprawie po stronie powoda zabrakło dobrej wiary, potwierdzenie istnienia podstaw do prowadzenia renegotjacji i ewentualne obniżenie cen płaconych przez pozwanego nie leżało w interesie majątkowym powoda. Dodatkowo, powód wniósł o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według przedstawionego spisu kosztów (odpowieź na pozew k. 521-584).

W piśmie z dnia 22 grudnia 2015 r., powód wskazał, że nieprawdziwa jest argumentacja pozwanego wskazująca, że powód nie posiada legitymacji do wniesienia powództwa o ustalenie bezskuteczności rozwiązania umów. Podkreślił, że jest wierzycielem pozwanego z uwagi na podpisaną z bankiem umowę przelewu wierzytelności na zabezpieczenie roszczeń banku wynikających z umowy kredytowej. Powód zaprzeczył jakoby obowiązywała umowa cesji co do wierzytelności z przedmiotowych umów. Wskazał, że w dniu 18 maja 2015 r. powód oraz (...) S.A. zawarli umowę cesji zwrotnej, na podstawie której (...) przelał na powoda wszystkie prawa i wierzytelności wobec pozwanego na podstawie umów. W ocenie powoda, pozwany zataił w treści odpowiedzi na pozew, fakt zawarcia przez powoda umowy cesji zwrotnej oraz okoliczność niezwłocznego zawiadomienia o tym fakcie pozwanego przez bank (pismo z dnia 22 grudnia 2015 r., k. 1218-1258).

Pismem z dnia 04 marca 2016 r., stanowiącym załącznik do protokołu rozprawy z dnia 24 lutego 2016 r., pozwany podtrzymał wyrażone w odpowiedzi na pozew stanowisko. Nadmienił, że powoływana przez powoda w piśmie z dnia 22 grudnia 2015 r. umowa cesji zwrotnej jest nieważna z uwagi na jej pozorny charakter wynikający z tego, iż została zawarta wyłącznie na potrzeby postępowań przed sądem toczących się przeciwko pozwanemu, co jednoznacznie wynika z całokształtu jej postanowień (załącznik do protokołu rozprawy, k. 1625-1639).

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie m.in. wytwarzania i dystrybucji energii elektrycznej współpracował z pozwanym (...) z

siedzibą w W., w ramach Ramowej Umowy Sprzedaży Praw Majątkowych wynikających ze Świadczeń Pochodzenia Nr (...) oraz Umowy sprzedaży (...) (...) wytwarzanej w (...) Nr (...). Obie umowy miały charakter długoterminowy i zawarte zostały w dniu 2 marca 2010 r.

(dowód: Umowa Sprzedaży Certyfikatów z dnia 2 marca 2010 r., k. 106-130, Umowa Sprzedaży (...) z dnia 2 marca 2010 r., k. 75-105).

Zgodnie z treścią art. 3 umowy sprzedaży (...) (...) wytwarzanej w (...) Nr (...) oraz art. 3 Ramowej Umowy Sprzedaży Praw Majątkowych wynikających ze Świadczeń Pochodzenia Nr (...), pozwany nabywał od powoda energię elektryczną wyprodukowaną w (...).

(dowód: Umowa Sprzedaży (...) z dnia 2 marca 2010 r., k. 81; Umowa Sprzedaży Certyfikatów z dnia 2 marca 2010 r., k. 111).

Na podstawie Ramowej Umowy Sprzedaży Praw Majątkowych wynikających ze Świadczeń Pochodzenia Nr (...) z dnia 2 marca 2010 r., cena praw majątkowych ustalona została na kwotę (...) złotych netto za każdą MWh energii elektrycznej wytworzonej w (...), z kolei w ramach drugiej umowy Cena Pakietowa wynosiła (...) złotych netto za każdą MWh energii.

(dowód: Umowa Sprzedaży (...) z dnia 2 marca 2010 r., k. 84-85; Umowa Sprzedaży Certyfikatów z dnia 2 marca 2010 r., k. 113).

Strony przewidziały możliwość podjęcia renegotjacji postanowień umownych odpowiednio w art. 17 ust. 1 i 2 umowy sprzedaży (...) (...) wytwarzanej w (...) Nr (...) oraz w art. 14 ust. 1 i 2 Ramowej Umowy Sprzedaży Praw Majątkowych wynikających ze Świadczeń Pochodzenia Nr (...). Strony ustaliły mechanizm reakcji na zmiany przepisów prawa, gdy w jej wyniku wykonanie umowy przez jedną lub obie strony stanie się niemożliwe lub sprzeczne z prawem. W takiej sytuacji strony zobowiązały się do podjęcia w dobrej wierze renegotjacji zawartych umów, aby utrzymać ich ważność w jak najszerszym zakresie, strony mogły zachować swoje role wynikające z umów oraz prawa i obowiązki stron w miarę możliwości pozostały w zakresie niezmiennym do pierwotnego brzmienia umowy.

(dowód: Umowa Sprzedaży (...) z dnia 2 marca 2010 r., k. 93 i nast.; Umowa Sprzedaży Certyfikatów z dnia 2 marca 2010 r., k. 122 i nast.).

Pismem z dnia 19 grudnia 2012 r. pozwany zwrócił się do powoda o podjęcie rozmów renegotjacyjnych ze względu na normę wynikającą z art. 357¹ k.c. i drastyczny spadek cen rynkowych energii elektrycznej i cen praw majątkowych wynikających ze świadczeń pochodzenia

(dowód: pismo z dnia 19 grudnia 2012 r., k. 174).

Powód w odpowiedzi wskazał, iż zmiany warunków rynkowych w odniesieniu do popytu oraz podaży na energię elektryczną i praw majątkowych wynikających ze świadczeń pochodzenia tej energii są zjawiskiem powszechnym na rynkach towarowych, wobec czego nie znajduje się podstaw do wprowadzenia zmian do zawartych umów.

(dowód: pismo z dnia 15 stycznia 2013 r., k. 176).

Uchwałą nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników Nr (...) z dnia 2 lipca 2014 r. podjęta została decyzja o rozwiązaniu i (...) Sp. z o. o., z kolei uchwałą nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników Nr (...) z dnia 2 lipca 2014 r. powołała likwidatorów w pozwanej spółce, ustanawiając ich w osobach I. K. oraz Joanny D. K..

(dowód: Informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców KRS k. 61 i n.).

W dniu 2 marca 2010 r., a zatem w dniu zawarcia przez strony Ramowej Umowy Sprzedaży Praw Majątkowych wynikających ze Świadczeń Pochodzenia Nr (...) oraz Umowy Sprzedaży (...) (...) Wytwarzanej w (...) Nr (...),

obowiązywało rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 2008 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnym źródle energii oraz obowiązku potwierdzenia danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii (Dz. U. z 2008 r., Nr 156, poz. 969), które następnie zostało uchylone przez rozporządzenie z dnia 18 października 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzenia danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii (Dz. U. z 2012 r., poz. 1229). Nowe rozporządzenia Ministra Gospodarki weszło w życie 31 grudnia 2012 r., zastępując tym samym pierwszy z wskazanych aktów prawnych.

(okoliczność bezsporna)

Pismem z dnia 27 stycznia 2015 r. pozwany wezwał powoda do podjęcia renegotjacji Umowy Sprzedaży (...) (...) Wytwarzanej w (...) Nr (...), w terminie trzydziestu dni, powołując się na regulację art. 14 ust. 1 i 2 umowy. Dodatkowo, pozwany wskazał na bezpośrednie związanie ceny sprzedaży energii elektrycznej z ceną sprzedaży praw majątkowych i konieczność renegotjowania umowy dotyczącej sprzedaży tej energii.

(dowód: pismo z dnia 27 stycznia 2015 r., k. 340-342)

Wobec braku pozytywnego rozwiązania kwestii spornych, w pismach z dnia 18 marca 2015 r. likwidatorzy pozwanego złożyli oświadczenia o wypowiedzeniu umów łączących stronę pozwaną ze spółką (...) sp. z o. o. z siedzibą w W.

(dowód: pismo z dnia 18 marca 2015 r., k. 393, pismo z dnia 18 marca 2015 r., k. 395)

W następstwie wskazanych oświadczeń, wraz z upływem okresu wypowiedzenia strona pozwana odmawiała odbioru energii elektrycznej od strony powodowej.

(dowód: wiadomości e-mail z dnia 7-18 maja 2015 r., k. 413-424)

Wobec zawartej pomiędzy pozwanym a (...) Bank S.A. umowy cesji, w dniu 18 maja 2015 r. powód oraz (...) S.A. (dawniej (...) Bank) zawarli umowę cesji zwrotnej, na podstawie której (...) przelał na powoda wszystkie prawa i wierzytelności wobec pozwanego na podstawie Ramowej Umowy Sprzedaży Praw Majątkowych wynikających ze Świadectw Pochodzenia Nr (...) oraz Umowy Sprzedaży (...) (...) Wytwarzanej w (...) Nr (...).

(dowód: Umowa Cesji Zwrotnej z dnia 18 maja 2015 r. wraz z tłumaczeniem, k. 1419-1460)

W dniu 19 maja 2015 r. pozwany został zawiadomiony o dokonaniu cesji zwrotnej.

(dowód: zawiadomienie wraz z potwierdzeniem odbioru, k. 1462-1465)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wymienionych powyżej dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, których treść, prawdziwość oraz wiarygodność nie były kwestionowane przez strony w toku postępowania, ani także nie wzbudziły zastrzeżeń Sądu w tym zakresie. Z treści umowy wynikało bowiem, że w dniu 18 maja 2015 r. powód oraz (...) S.A. zawarli umowę cesji zwrotnej, na podstawie której (...) przelał na powoda wszystkie prawa i wierzytelności wobec pozwanego na podstawie umów.

Sąd oddalił wnioski dowodowe stron o przesłuchanie świadków, bowiem zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił w pełni na dokonanie rozstrzygnięcia sporu.

Z uwagi zaś na okoliczność, iż nie zachodziły przesłanki do ponownego otwarcia rozprawy, Sąd oddalił wniosek powoda o otwarcie na nowo zamkniętej rozprawy.

Zamkniętą rozprawę można otworzyć na nowo w sytuacjach, kiedy: po zamknięciu rozprawy ujawniły się istotne okoliczności (art. 316 § 2 k.p.c.) (np. tzw. notoria sądowe – art. 228 § 2 k.p.c.); strona w piśmie procesowym powołała nowe fakty i dowody istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 381 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c.) oraz skład sądu uległ zmianie po zamknięciu rozprawy, a przed wydaniem wyroku (art. 323 k.p.c.). W niniejszej sprawie nie zaszły ww. okoliczności zatem Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powoda w przedmiocie otwarcia na nowo zamkniętej rozprawy.

Należy w tym miejscu podkreślić, że załączniki do których złożenia Sąd zobowiązał strony po zamknięciu rozprawy w dniu 24 lutego 2016 r., dotyczyły przedstawienia ostatecznego stanowiska stron, niedopuszczalne jest natomiast złożenie załączników w postaci dokumentów – wniosków dowodowych, co uczyniły strony niniejszego postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w całości nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności rozpoznać należało, podniesiony przez pozwanego w odpowiedzi na pozew, zarzut braku legitymacji czynnej powoda do wniesienia powództwa w niniejszej sprawie. Kluczowe znaczenie w ustaleniu istnienia legitymacji czynnej po stronie powoda miała okoliczność dołączenia do pisma procesowego z dnia 22 grudnia 2015 r. umowy cesji zwrotnej. Treść ww. umowy była w ocenie Sądu wystarczająca do ustalenia, iż powód posiada legitymację czynną do wniesienia powództwa. Wynikało z niej mianowicie, że w dniu 18 maja 2015 r. powód oraz (...) S.A. zawarli umowę cesji zwrotnej, na podstawie której (...) przejął na powoda wszystkie prawa i wierzytelności wobec pozwanego na podstawie Ramowej Umowy Sprzedaży Praw Majątkowych wynikających ze Świadczeń Pochodzenia Nr (...) oraz Umowy Sprzedaży (...) (...) Wytwarzanej w (...) Nr (...). Sąd nie znalazł podstaw aby odmówić wiarygodności przedstawionej przez powoda umowie cesji zwrotnej wobec czego uznał, że powód posiada legitymację czynną do wniesienia powództwa a tym samym zarzut podniesiony przez pozwanego jest niezasadny.

Odnosząc się natomiast do treści powództwa opartego na 189 k.p.c. należy podnieść, że nie została spełniona przez powoda przesłanka posiadania interesu prawnego we wniesieniu niniejszego powództwa. W niniejszej sprawie, Sąd uznał, że stronie powodowej nie przysługuje bowiem interes prawny w skorzystaniu z ochrony swoich praw przysługującej na podstawie wskazanego przepisu. Należy zaznaczyć, że interes prawny występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa. Niepewność ta powinna być obiektywna, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko subiektywnej oceny powoda. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury, interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego stosunku prawnego lub prawa – w celu ochrony przed groźącym naruszeniem uprawnień powoda (por. wyrok SN z dnia 24 marca 1987 r., sygn. Akt III CRN 57/87, OSNPG z 1987 r., nr 7, poz. 27).

W niniejszej sprawie powód wniósł o ustalenie bezskuteczności wypowiedzeń dwóch długoterminowych umów zawartych z pozwanym w dniu 2 marca 2010 r. w przedmiocie sprzedaży energii elektrycznej oraz praw majątkowych z nią związanych, podnosząc, iż powołanie się przez likwidatorów pozwanej spółki na zaistnienie wskazanych w ww. umowach okoliczności uzasadniających złożenie oświadczeń woli prowadzących do rozwiązań tychże umów nie było zasadne. Sam fakt zawarcia przedmiotowych umów oraz złożenia w dniu 15 marca 2015 r. oświadczeń woli przez pozwanego w zakresie wypowiedzenia umów nie budził wątpliwości stron, kwestią sporną była natomiast skuteczność bądź też bezskuteczność tych oświadczeń, co niewątpliwie odnosiło skutek względem łączącego strony stosunku prawnego.

Podstawę sformułowanego przez powoda żądania stanowił art. 189 k.p.c., zgodnie z treścią którego, powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis ten, pomimo iż znajduje się w akcie prawnych regulującym procesową sferę prawa cywilnego niewątpliwie określa materialnoprawne przesłanki zasadności powództwa, w którym przedmiotem rozpatrywania jest ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego (por. wyrok SN z 27 czerwca 2001 r., II CKN 898/2000, LexisNexis nr 388302). Uwzględnienie powództwa wymaga spełnienia dwóch podstawowych przesłanek, tj. istnienia interesu

prawnego w żądaniu udzielenia ochrony prawnej przez wydanie wyroku ustalającego oraz istnienie bądź nieistnienie danego stosunku prawnego bądź prawa, a obie te przesłanki muszą być spełnione łącznie.

W literaturze przedmiotu (T. Rowiński „Interes prawny w procesie cywilnym i postępowaniu nieprocesowym”, Warszawa 1971; E. Warzocha „Ustalenie stosunku prawnego lub prawa w sądowym postępowaniu cywilnym”, Warszawa 1982) wskazuje się, iż przez interes prawny w procesie cywilnym należy rozumieć obiektywną w świetle obowiązujących przepisów prawnych potrzebę to jest wywołaną rzeczywistym narażeniem lub zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania określonej treści wyroku. Podkreśla się również, iż przez interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. należy rozumieć istniejącą po stronie podmiotu prawa chęć uzyskania określonej korzyści w sferze jego sytuacji prawnej. Korzyść zaś w jakiej osiągnięciu jest zainteresowany podmiot występujący z roszczeniem z art. 189 k.p.c. polega na stworzeniu pewności prawnej co do aktualnej sytuacji prawnej tego podmiotu, wzmacniającego – zgodnie z obowiązującym prawem – możliwość ochrony tej sytuacji, głównie poprzez stworzenie prejudycjalnej przesłanki skuteczności tej ochrony. Ocena interesu prawnego strony dokonywana jest na tle skonkretyzowanych okoliczności, które pozwalają ocenić rzeczywistą potrzebę ochrony interesów prawnych (por. wyrok SN z dnia 4 lutego 1999 r., sygn. Akt II CKN 182/98, niepubl.). Istnienie interesu prawnego powinno być zatem wykazane przez powoda, on też obowiązany jest przytoczyć fakty uzasadniające ten interes. Należy przy tym zauważyć, iż powyższe okoliczności muszą być udowodnione, a nie tylko uprawdopodobnione.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu powód nie wykazał istnienia po jego stronie interesu prawnego jako pozytywnej przesłanki powództwa o ustalenie z art. 189 k.p.c.

Spółka powodowa powołała się w pozwie na wyjaśnienia SN wyjaśniające, iż możliwe jest wystąpienie z żądaniem ustalenia, że dokonane wypowiedzenie umowy jest nieważne ewentualnie nieskuteczne. Prowadzi to wówczas do konstatacji, iż przedmiotem tego żądania jest ustalenie faktu prawotwórczego, która następnie zmierza do usunięcia niepewnego stanu prawnego powstałego w skutek dokonanego wypowiedzenia oraz ma na celu ochronę sfery prawnej powoda powstałej w następstwie zawarcia umowy z pozwanym (wyrok SN z dnia 10 czerwca 2011 r., sygn. akt II C CSK 568/10). Sąd podzieliła spostrzeżenia SN, jednak nie można założyć, iż interes prawny w dochodzeniu roszczenia z art. 189 k.p.c. przysługuje z mocy ustawy stronom łączącego ich stosunku prawnego.

Powód wskazał na fakt istnienia niewątpliwego stanu zagrożenia naruszenia jego uprawnień i interesów. Należy w pierwszej kolejności rozważyć, czy powództwo o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego skutecznie usunie stan niepewności na przyszłość, co do całego okresu obowiązywania umów i uchroni interesy powoda przed stratami finansowymi.

Należy opowiedzieć się za stanowiskiem, iż orzeczenie w przedmiotowej sprawie nie spowoduje usunięcia zagrożenia interesów powoda, ze względu na to, iż roszczenie z art. 189 k.p.c. nie dotyczy kwestii wykonywania umów, a rozstrzyga spór z zakresu istnienia bądź nieistnienia konkretnego stosunku prawnego.

Uzyskanie korzystnego dla strony powodowej rozstrzygnięcia kwestii spornej, a więc ewentualnego rozstrzygnięcia o bezskuteczności wypowiedzeń umów zawartych w dniu 2 marca 2010 r. nie zapewni definitywnej ochrony interesów powoda, ponieważ nie zagwarantuje to dalszego właściwego wykonywania lub nawet samego wykonywania przez pozwanego umów, które będą nadal wiązać strony. Wówczas nadal może istnieć zagrożenie, iż umowy te nie będą wykonywane, a co za tym idzie definitywność ochrony, która stanowi niejako przesłankę roszczenia, z którym wystąpił powód, nie będzie udzielona.

Dopuszczalność powództwa o ustalenie w świetle art. 189 k.p.c. zależy od istnienia interesu prawnego w ustaleniu, który istnieje tylko wtedy, gdy powód w potrzebie ochrony swej sfery prawnej, uczynić może zadość przez samo ustalenie istnienia stosunku prawnego lub prawa. Interes prawny zaś nie zachodzi, gdy niepewność prawna może być usunięta za pomocą innego, dalej idącego środka prawnego np. powództwa o świadczenie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 listopada 2015 r., sygn. akt I ACa 576/15, Legalis numer 1378304).

W niniejszej sprawie, hipotetyczna sytuacja zaprzestania wykonywania umów zmuszałaby powoda do wystąpienia z kolejnym powództwem mającym na celu realizację uprawnień wynikających z przedmiotowych umów. Przedstawiona sytuacja nie jest dopuszczalna z tego względu, iż interes prawny istnieje tylko wtedy, gdy powód, potrzebie ochrony prawnej swej sfery prawnej, uczynić może zadość, wyłącznie przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Dalsza możliwość wytoczenia powództwa, np. o zapłatę określonej kwoty tytułem odszkodowania za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy, jest dalej idącym żądaniem niż powództwo o ustalenie bezskuteczności wypowiedzenia umowy i wskazuje, że powód w niniejszej sprawie nie posiada interesu prawnego, który umożliwiałby zakończenie sporu stron na mocy samego uprawnienia się wyroku ustalającego.

Powodowi, kwestionującemu bezskuteczność wypowiedzeń przez likwidatorów pozwanego umów w przedmiocie sprzedaży energii elektrycznej oraz związanych z nią praw majątkowych, przysługują inne środki ochrony prawnej.

Na podstawie art. 10 umowy sprzedaży energii elektrycznej (odpowiednia regulacja znajduje się w art. 8 umowy dotyczącej sprzedaży praw majątkowych) strony zastrzegły w sytuacji niewykonania lub nienależytego wykonania umowy możliwość skorzystania z wszelkich praw i środków prawnych przysługujących na podstawie umowy lub powszechnie obowiązującego prawa. Wobec powyższego, istnieją inne środki prawne, które mają pierwszeństwo przed roszczeniem z art. 189 k.p.c., które jak wskazano wcześniej, jest ostatecznym środkiem ochrony prawnej, przysługującym gdy w żaden inny sposób nie ma możliwości dochodzenia swoich praw. W przedmiotowej sprawie, gdy zdaniem powoda zawarte umowy nadal obowiązują strony, w pierwszej kolejności powinien on wystąpić do sądu z roszczeniem odszkodowawczym przysługujących na podstawie przepisów k.c. Wówczas sąd zobowiązany byłby do rozpoznania kwestii skuteczności wypowiedzeń umów łączących strony.

Mając na uwadze powyższe, uznać należało, że istnieje inna droga ochrony interesów prawnych powoda przed naruszeniami ze strony spółki pozwanej, wobec czego – jak wskazano na wstępie – interes prawny w zakresie wystąpienia z powództwem z art. 189 k.p.c. nie przysługuje powodowi.

Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż powodowi w rozpatrywanej sprawie nie przysługiwał interes prawny do wystąpienia do sądu z powództwem o ustalenie bezskuteczności wypowiedzeń umów zawartych w dniu 2 marca 2010 r. na podstawie art. 189 k.p.c. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że wobec ustalenia przez sąd braku interesu prawnego powoda w dochodzeniu niniejszego roszczenia, nie zachodziła potrzeba ustalenia wszystkich przesłanek powództwa opartego na art. 189 k.p.c.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w punkcie drugim sentencji wyroku, na podstawie art. 98 k.p.c., w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty pozwanego złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 7 200,00 zł, ustalone na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349, ze zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł – łącznie 7 217,00 zł.

SSO Marta Sadowska

ZARZĄDZENIE

(...)

SSO Marta Sadowska